

Оберöстеррайх
Правила внутрішнього
розпорядку
Мала абетка співжиття.

Верхня Австрія
Правила внутрішнього
розпорядку

Мала абетка співжиття.

ЧІТКІ
ПРАВИЛА.
НЕЗМІННІ
ЦІННОСТІ.

ПЕРЕДМОВА

Верхня Австрія — це край співпраці та згуртованості, демократичне, відкрите й різноманітне суспільство. Тут разом живуть люди з різним культурним досвідом, життєвими історіями та переконаннями. Різноманіття є частиною нашої реальності — у багатьох сферах воно є збагаченням, а в певних ситуаціях — викликом. Щоб співжиття було успішним, потрібен спільний фундамент: спільні цінності, обов'язкові правила та взаємна повага.

Багато людей з міграційним минулим живуть тут роками або навіть поколіннями. Вони є частиною нашого суспільства, працюють і беруть участь у житті громад, родин, підприємств або сусідств — часто як щось само собою зрозуміле, іноді — долаючи особливі труднощі. Незважаючи на всі відмінності, нас об'єднує багато спільного: бажання забезпечити хороше життя для наших дітей, безпека, освіта, праця та суспільне визнання.

У той самий час суспільні зміни — зокрема через міграцію та притік біженців — ставлять перед нами нові виклики. Різне бачення ролей, цінностей чи релігійних уявлень може призводити до напруження. Відкрите суспільство повинне бути готове підтримувати — але також повинне мати здатність встановлювати межі там, де порушується гідність людини, рівність або принципи правової держави. Відкритість і толерантність не означають вседозволеності. Той, хто хоче жити тут, повинен поділяти наші спільні цінності.

За допомогою цього документа — «Правила внутрішнього розпорядку Верхньої Австрії» — ми хочемо наголосити на тому, що нас об'єднує, а не на тому, що нас розділяє. Той, хто прагне бути частиною цієї спільноти, повинен бути готовий дотримуватися її основних правил, брати на себе відповідальність — як за себе, так і за суспільство — та робити внесок у спільне благо. Лише так ми зможемо забезпечити наше спільне майбутнє — у Верхній Австрії, яка є сильною завдяки згуртованості, праці, повазі та справедливості.

Маг. Томас Штельцер

Губернатор федеральної землі Верхня Австрія

Д-р Крістіан Дерфель

Земельний радник з питань інтеграції

ЧОМУ НАМ ПОТРІБЕН ПОРЯДОК ЦІННОСТЕЙ

Наше суспільство змінюється: глобалізація, диджиталізація, міграція та нові стилі життя змінюють соціальну структуру — зокрема й у Верхній Австрії. Різні способи життя постійно перетинаються в повсякденному житті — на роботі, в дитячому садку чи під час занять спортом.

Із розмаїттям зростає потреба в орієнтирах. Люди хочуть знати, на що можуть покладатися, що нас об'єднує і де проходять межі. Порядок цінностей робить це видимим. Він показує, що ми маємо спільного — і чого ми можемо та маємо очікувати один від одного.

Орієнтація на Конституцію є важливою, але недостатньою. Закони регулюють зовнішні аспекти — вони визначають, що дозволено, а що заборонено. Але співжиття ґрунтується також на соціальних і культурних цінностях, яких немає в законодавстві, але які є вирішальними для спільного життя.

Особливо в часи зростаючого розмаїття потрібна **чіткість щодо того, які саме цінності є для нас основоположними.** Часто очікується, що мігранти мають адаптуватися до місцевих цінностей — але коли запитують, які саме це цінності, відповіді часто бувають розпливчастими, довільними або суперечливими. Така нечіткість послаблює не лише здатність до інтеграції, а й наше спільне розуміння себе як суспільства. Як можуть орієнтуватися новоприбулі, якщо ми самі не можемо чітко визначити власні орієнтири? Саме тому потрібен зрозумілий, логічний і широко підтримуваний порядок цінностей — **як для місцевих мешканців, так і для тих, хто прибуває.**

Цінності дають орієнтири, не нав'язуючи. Вони є практичним компасом на щодень: Що є спільним для всіх — незалежно від походження, релігії, світогляду чи соціального статусу? Що зміцнює довіру до нашого суспільства — а що її підриває?

Сучасний порядок цінностей формулює права й обов'язки. ого мета — не зрівняти всіх, а створити рамки, в межах яких ми можемо жити разом справедливо й з повагою — особливо в більш різноманітному суспільстві. Він визначає межі там, де порушується гідність людини, рівність чи свобода. І він запрошує: долучатися, брати на себе відповідальність і підтримувати одне одного.

Цей порядок не захищає від конфліктів — але він дає основу для їх чесного й ненасильницького розв'язання. І він зміцнює те, що нас об'єднує: довіру, справедливість, свободу, відповідальність і спільність.

Цей «компас цінностей» описує основні засади доброго співжиття — на трьох рівнях: правовому, соціальному та культурному. Він є орієнтиром для людей, які приїхали, і водночас нагадуванням про відповідальність більшості.

ТРИ ГРУПИ, ВАЖЛИВІ ДЛЯ ІНТЕГРАЦІЇ – ЧОМУ МИ МАЄМО РОЗРІЗНЯТИ

Верхня Австрія стала більш різноманітною у мовному, соціальному, культурному та релігійному аспектах. Люди з міграційним минулим відрізняються не лише за походженням, релігією чи мовою, а й за рівнем освіти, соціальним становищем, способом життя та ціннісними орієнтирами. Тому не можна просто говорити про «мігрантів» як про єдину групу. Загалом виділяють три групи, які відрізняються за рівнем готовності до інтеграції, здатністю інтегруватися та досягнутим прогресом в інтеграції¹. Це важливо для того, щоб добре інтегрованих людей не ототожнювали з проблемними групами — і щоб ми могли чітко формулювати очікування до тих, хто відмовляється від інтеграції. Ці три групи не є жорсткими категоріями, а частиною динамічної соціальної структури.

1. Інтегровані групи (приблизно 70 %)

Ця велика більшість живе у Верхній Австрії багато років або навіть народилася тут. Вони добре інтегровані з юридичної, економічної та соціальної точок зору, володіють німецькою мовою, беруть участь у суспільному житті, активно працюють, займаються громадською діяльністю чи підтримують сусідів — і відчують зв'язок із цією землею. Багато представників цієї групи давно живуть відповідно до основних цінностей, роблять значний внесок у суспільство, однак справедливо очікують на визнання, видимість і участь. Саме цю групу не можна ігнорувати. Порядок цінностей, який лише вказує на проблеми й узагальнює, ризикує втратити довіру цих людей. Саме тому порядок цінностей спрямований на активне визнання успішної та втіленої інтеграції.

2. Групи, які прагнуть до інтеграції (приблизно 20 %)

Ці групи охоплюють передусім новоприбулих, біженців або людей з низьким соціально-економічним статусом, низьким рівнем освіти або нестабільними життєвими умовами. Багато з них мають бажання інтегруватися, але зіштовхуються з бар'єрами: недостатнє знання мови, труднощі з доступом до ринку праці, погані житлові умови та відсутність соціальних зв'язків. Тут потрібен порядок цінностей, який не лише вимагає, а й підтримує: він має формулювати очікування (наприклад, готовність до навчання й опанування мови), але також будувати мости та створювати перспективи. Лише так інтеграція може бути успішною без ризику соціального відторгнення.

3. Групи, що відкидають інтеграцію та демократичні цінності (приблизно 10 %)

Ці групи відзначаються замкненістю у власному середовищі, відмовою від спільних правил і частково антидемократичними поглядами. Йдеться тут не стільки про економічну скруту чи брак можливостей, скільки про свідоме відмежування: через соціальну й культурну самоізоляцію, патріархальні моделі домінування, відкидання різноманіття, рівноправ'я чи авторитету держави. Тут закінчуються розуміння й толерантність. Ліберальне, демократичне суспільство повинне протистояти тенденціям до відмови від інтеграції чи до радикалізму.

Порядок цінностей Верхньої Австрії відповідає цій різноманітності збалансованою стратегією: він визнає досягнення успішної інтеграції, послідовно підтримує й висуває вимоги до тих, хто лише на початку цього шляху — та чітко окреслює межі там, де підриваються основи демократичного ладу.

¹ Поділ на інтегровані, такі, що прагнуть до інтеграції, та такі, що її відкидають, є орієнтовною аналітичною класифікацією. Вона базується на поєднанні кількісних і якісних даних щодо походження, соціального становища, освіти, зайнятості, володіння мовою, ціннісних орієнтацій та прагнення до суспільного визнання, а також на експертних оцінках.

ПРАВИЛА ВНУТРІШНЬОГО РОЗПОРЯДКУ ВЕРХНЬОЇ АВСТРІЇ — ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД

- 1. Кожна людина має гідність і заслуговує на повагу**
Усі люди мають однакову цінність. Хто хоче, щоб його поважали, повинен сам поводитися з повагою — у словах і вчинках. Це також включає ввічливість і належні манери.
- 2. Свобода потребує відповідальності – вона закінчується там, де починається свобода іншого**
Свобода означає жити на власний розсуд, не завдаючи шкоди іншим. Свобода діє для всіх, а не лише для когось одного.
- 3. Жінки й чоловіки є рівноправними – без жодних винятків**
Жінок не можна пригнічувати, контролювати чи погано з ними поводитися — незалежно від культури чи релігії. Чоловіки й жінки заслуговують однакової поваги як у професійному, так і в особистому житті.
- 4. Немає місця для ненависті й екстремізму – незалежно від того, з якого боку**
Демократичні, чесні правила гри діють для всіх і захищають нас. Той, хто погрожує іншим, принижує чи виключає їх, порушує наші принципи співжиття. Це не буде толеруватися.
- 5. Німецька мова й освіта відкривають двері – це обов'язок, а не добровільний вибір**
Мова забезпечує взаєморозуміння, а освіта відкриває перспективи. Хто хоче бути частиною суспільства, повинен навчатися. Батьки несуть відповідальність за освіту своїх дітей.
- 6. Майбутнє та добробут забезпечуються завдяки праці й спільним зусиллям**
Праця, старанність і ініціатива є основою особистого успіху й добробуту. Хто бере на себе відповідальність і думає про спільне благо, той зміцнює нашу країну й формує її майбутнє.
- 7. Допомога – лише тим, хто її справді потребує, а не тим, хто нею зловживає**
Той, хто отримує підтримку, повинен бути готовий щось дати натомість — через працю, освіту чи інтеграцію. Хто зловживає допомогою, порушує принципи солідарності й має рахуватися з наслідками.
- 8. Суперечки вирішуються за допомогою аргументів – а не насильства**
Розбіжності в думках є завжди. Їх потрібно вирішувати шляхом аргументації та порозуміння, а не погрозами чи насильством.
- 9. Спільні простори потребують взаємної поваги**
Громадські місця, як-от вулиці, парки та площі, належать усім. Від кожного очікується взаємна повага, чистота й належна поведінка.
- 10. Цінувати різноманіття – але чітко обмежувати негативні прояви**
Відмінності часто роблять наше співжиття більш яскравим і живим. Але різноманіття — це не привід підірвати гідність людини, рівноправ'я або закон.
- 11. Зберігати й разом формувати свою Батьківщину**
Батьківщина виникає там, де люди відчувають приналежність і відповідальність. Хто хоче належати до спільноти, повинен бути готовим робити свій внесок — через участь та волонтерство.
- 12. Релігія дає підтримку та орієнтири – але жодна релігія не стоїть над законом**
Кожен має право вірити або не вірити у щось — але ніхто не має права ставити свою релігію вище за інших або за закон.
- 13. Наша культура заслуговує на повагу – той, хто тут живе, повинен її шанувати**
Той, хто живе тут, може привносити нове, але повинен також поважати цінності й традиції, що формували нашу країну — і пристосовуватися, не втрачаючи при цьому власної ідентичності.

01

Кожна людина має гідність і заслуговує на повагу

В Австрії гідність кожної людини є недоторканною — вона є основою нашого демократичного ладу та суспільного співжиття. Ця гідність стосується всіх, хто живе тут — незалежно від походження, релігії чи соціального статусу. Той, хто живе тут, повинен бути готовим поділяти цю ключову цінність і дотримуватися її у щоденному спілкуванні з іншими — на роботі, на вулиці, в школі чи в сусідстві. Водночас повага — це не рух в один бік. Хто очікує на повагу, має виявляти її й сам — до інших людей, до державних інституцій та до суспільства загалом. Поважати — не означає миритися з усім, а також уміти встановлювати межі, коли цінності порушуються. Ми виступаємо за сильну правову державу, за чіткі правила гри — і за суспільство, яке базується на свободі, рівності, досягненнях, згуртованості та взаємній повазі.

Ми віддаємо належне великій більшості — як мігрантам, так і місцевим жителям — які щодня поводяться одне з одним з повагою, мирно і на рівних.

Ми встановлюємо чіткі межі: той, хто принижує або ображає інших через їхню стать, релігію, спосіб життя чи походження, не має місця в нашій країні.

Питання для роздумів:

- Де ви востаннє стикалися з повагою у повсякденному житті?
- Коли востаннє ви відчували, що з вами поводяться без поваги?
- Що для вас є проявом поваги — а що ні?
- Як ви можете виявляти повагу в повсякденному житті?

Приклади з практики:

- У громадському транспорті поступитися місцем літній людині або вагітній жінці.
- Не глузувати з однокласників через їхнє походження, мову чи зовнішність.
- Бути ввічливим у спілкуванні з людьми будь-яких професій.
- Не ображати нікого через хустку, кіпу, хрест чи одяг.

02

Свобода потребує відповідальності — вона закінчується там, де починається свобода іншого

Свобода — це велика цінність. Вона дає кожній людині змогу самостійно формувати власне життя. Але свобода ніколи не є безмежною. Вона завжди пов'язана з відповідальністю — перед собою, перед іншими людьми та перед суспільством у цілому. Свобода закінчується там, де вона порушує права, безпеку або гідність інших. Той, хто вимагає для себе прав і свобод, повинен послідовно визнавати ці ж права й за іншими — незалежно від того, чи ці люди мають інші погляди, віру чи спосіб життя. Адже свобода без відповідальності веде до егоїзму — і ставить під загрозу мирне співжиття. Свобода висловлювання — це не дозвіл на ненависть, підбурювання чи розпалювання ворожнечі. Хто наголошує лише на власних правах, але не зважає на наслідки для інших, той сприяє розколу. Хто ставить свої релігійні, ідеологічні чи політичні переконання вище за спільні суспільні норми, той ставить під загрозу повагу в суспільстві. Свобода віросповідання дозволяє сповідувати свою віру — але не дозволяє нав'язувати переконання, які підривають саму цю свободу.

Ми висловлюємо повагу всім людям, які дотримуються як своїх свобод, так і свобод інших.

Ми встановлюємо чіткі межі для релігійних або ідеологічних закликів до ненависті, приниження інакодумців або зловживання свободами з метою приниження інших.

Питання для роздумів:

- У яких ситуаціях свобода є для вас особливо важливою у повсякденному житті?
- Коли ви стикалися з тим, що хтось використовував свободу за рахунок інших?
- Де для вас проходить межа між свободою і байдужістю до інших?
- Як ви можете відповідально користуватися своєю свободою?

Приклади з практики:

- Вільно практикувати свою релігію, не нав'язуючи її іншим і не тиснучи на них.
- Святкувати вечірки, але ввечері зважати на сусідів.
- Користуватися соцмережами, не поширюючи ненависті чи ворожнечі.
- Поважати період посту, але не змушувати однокласників долучатися до нього.

03

Жінки й чоловіки є рівноправними без жодних винятків

В Австрії жінки й чоловіки самостійно приймають рішення щодо свого життя — незалежно від походження, віри чи способу життя. Той, хто живе тут, повинен поділяти цей принцип рівноправ'я — не лише на словах, а й у повсякденному житті. До цього належить і те, що жінки повинні мати можливість пересуватися вільно та без страху перед переслідуванням чи насильством — у громадських місцях, на роботі, по дорозі додому, у транспорті, під час участі в громадському житті, а також удома. Жінки повинні сприйматися та поважатися як рівноправні авторитетні особи — без жодних винятків. Це стосується всіх сфер публічного життя: чи то поліцейська, чи вчителька, чи будь-яка інша професія. Фізична та психічна недоторканність не підлягають обговоренню. Культурні або релігійні уявлення, які обмежують жінок у життєвих виборах — у питанні вибору партнера, здобуття освіти, праці, свободи пересування або участі в суспільному житті — суперечать нашій системі цінностей. У багатьох родинах і спільнотах рівноправ'я вже давно стало нормою — природно, на основі партнерства. Водночас усе ще існують уявлення, які принижують жінок, контролюють їх або намагаються витіснити з публічного життя — часто під прикриттям честі, релігії чи традиції. Ми рішуче цьому протистоїмо.

Ми висловлюємо повагу родинам і громадам, у яких рівноправ'я є звичайною практикою — незалежно від походження чи релігії.

Ми встановлюємо чіткі межі: так званої «насильницької честі», контролю та пригнічення жінок не повинно бути. Кожна жінка — чи то вчителька, чи поліцейська, чи будь-хто інший — заслуговує на повагу.

Питання для роздумів:

- Чи були у вашому оточенні ситуації, коли з дівчатами або жінками поводитися несправедливо?
- Чому рівноправ'я важливе?
- Які наслідки виникають, коли жінок дискримінують?
- Як ви можете підтримувати рівноправ'я у щоденному житті?

Beispiele für die Praxis:

- Поважати жінок у ролі вчительок, лікарок або поліцейських.
- Дівчата беруть участь у плаванні чи шкільних екскурсіях.
- Жінки мають право керувати авто, подорожувати, самостійно обирати професію й одяг.
- Чоловіки так само виконують обов'язки по господарству та доглядають за дітьми.

04

Немає місця ненависті та екстремізму – незалежно від того, з якого боку вони походять

Ми живемо у вільному та демократичному суспільстві — і це не є чимось само собою зрозумілим. Це водночас обов'язок для кожного з нас. Той, хто живе у Верхній Австрії, повинен поважати демократичний лад. Це включає однозначну позицію: немає місця для ненависті й екстремізму — незалежно від того, чи вони мають релігійні, політичні, ідеологічні або етнічні мотиви. Ненависть, залякування, погрози насильством і екстремізм у будь-якій формі ставлять під загрозу мирне й демократичне співжиття. Особливо небезпечними є випадки, коли окремі групи замикаються у власних «паралельних світах», відкидають демократичні інституції або виховують дітей у дусі теорій змови, ненависті чи авторитарних уявлень про світ. Хто заперечує приналежність інших до суспільства, хто принижує або підбурює — той протиставляє себе спільноті. Релігійна радикалізація — наприклад, через ісламістські чи праворадикальні або ліворадикальні мережі — становить загрозу для нашого суспільства. Так само неприйнятно, коли в окремих групах поширюються антисемітські, ісламофобські чи антизахідні настрої.

Ми визнаємо внесок більшості людей, які живуть разом з повагою, дотримуючись принципів правової держави та мирного співіснування.

Ми встановлюємо чіткі межі фанатизму й ненависті — незалежно від їхнього походження: політичного, релігійного чи культурного. Той, хто виключає інших, залякує або ставить під сумнів наші демократичні правила, не має місця в нашій країні.

Питання для роздумів:

- Де ви стикалися з проявами ненависті чи підбурювання — в інтернеті або в реальному житті?
- Чим відрізняється критика від мови ненависті?
- Чому екстремізм — політичний, релігійний чи ідеологічний — є небезпечним?
- Як ми можемо протидіяти ненависті та екстремізму в повсякденному житті?

Приклади з практики:

- Не допускати антисемітських або ісламофобських висловлювань.
- Не поширювати теорії змови чи заклики до ворожнечі.
- Не вдаватися до погроз або насильства під час демонстрацій.
- Висловлювати заперечення, коли в оточенні говорять принизливо про інших.

05

Німецька мова й освіта відкривають двері – це обов'язок, а не додаткова опція

Той, хто хоче стати частиною суспільства, має вміти спілкуватися. В Австрії німецька є спільною мовою — у дитячому садку, школі, на роботі, в установах і громадських організаціях. Готовність до зусиль і особиста відповідальність мають першочергове значення. Хто залишається тут надовго, зобов'язаний вивчити німецьку мову. Адже мова дає можливість розуміти одне одного, а її відсутність — ізолює. Одночасно освіта дає людині змогу бути самостійною, досягати соціального поступу й брати активну участь у демократичному житті. Батьки зобов'язані забезпечити своїм дітям доступ до освіти та підтримувати їх у цьому. Хто відмовляє собі чи своїм дітям в освіті, закриває шлях у майбутнє — насамперед собі, а отже й країні загалом. У соціальних середовищах із низьким рівнем освіти навчання в школі часто недооцінюється — частково через перевантаження, частково через нестачу знань або усвідомлення. Це потрібно змінити. Тут важливими є власна ініціатива, цілеспрямована підтримка, але також і чіткі очікування. Ми знаємо: не всі стартують із рівними умовами. Тому ми надаємо допомогу там, де вона потрібна. Водночас ми очікуємо особистої активності. Той, хто хоче побудувати своє майбутнє тут, повинен — у межах своїх можливостей — діяти самостійно. Мова й освіта — це обов'язок, а не добровільна опція, адже саме вони є ключовою передумовою для того, щоб знайти своє місце в суспільстві й рухатися вперед.

Ми висловлюємо повагу всім, хто відповідно до своїх можливостей прагне до знань німецької мови, освіти та навчання — для себе й для своїх дітей.

Ми встановлюємо чіткі межі байдужості, свідомій відмові від освіти та зневазі до знань і досягнень — адже це руйнує майбутнє як самої людини, так і її дітей, а також гальмує розвиток усього суспільства.

Питання для роздумів:

- Чому освіта є важливою?
- Які можливості відкрили для вас мова чи освіта?
- Які шанси, можливості й перешкоди існують?
- Як батьки можуть підтримати своїх дітей у навчанні?

Приклади з практики:

- Відвідувати курси німецької мови й активно брати в них участь.
- Підтримувати дітей у здобутті освіти.
- Брати участь у батьківських зборах, допомагати з домашніми завданнями.
- Використовувати можливості для подальшого навчання, щоб просуватися в професійній сфері.

06

Забезпечити майбутнє та добробут – через працю й спільну відповідальність

Верхня Австрія — сильна й солідарна земля. Але це не відбувається само собою. Усе тримається на тому, що кожен, згідно зі своїми можливостями, робить свій внесок — незалежно від того, чи народився тут, чи приїхав. Особиста відповідальність — це не просто індивідуальна чеснота, вона має й загальне економічне значення. Особливо в часи нестачі кадрів і демографічних змін важлива кожна працююча рука, кожен талант і кожне бажання долучатися. Хто може працювати — повинен працювати. Досягнення, старанність і ініціативність є основою особистого успіху й добробуту. Бути відповідальним — означає не покладатися лише на державу чи інших, а активно будувати своє життя та забезпечувати себе економічно. Орієнтація на суспільне благо означає: думати не лише про власне просування, а й про добробут усього суспільства. Лише тоді, коли готовність діяти, особиста відповідальність і солідарність поєднуються, Верхня Австрія залишатиметься краєм, у якому добробут здобувається працею, майбутнє забезпечується, а для нових поколінь створюються шанси.

Ми висловлюємо вдячність усім людям, які своєю працею, старанністю й громадським духом сприяють добробуту нашої землі та роблять її готовою до майбутнього.

Ми встановлюємо чіткі межі щодо тих, хто відмовляється від праці, відповідальності чи спільної участі або постійно живе за рахунок суспільства.

Питання для роздумів:

- Коли ви востаннє бачили, що чиясь праця чи зусилля були гідно оцінені?
- Як може виглядати солідарність так, щоб вона не ставала вулицею з одностороннім рухом?
- Де, на вашу думку, люди очікують надто багато від держави чи інших?
- Що потрібно зробити, щоб ті, кому складніше, також мали справедливі шанси?

Приклади з практики:

- Самостійно шукати роботу або проходити курси підвищення кваліфікації.
- Брати на себе відповідальність — у команді, у волонтерській діяльності чи в родині.
- Як підприємець — пропонувати стажування або місця для учнів, щоб дати шанс молоді.
- Визнавати зусилля інших — навіть якщо вони непомітні або не приносять престижу.

07

Допомога — для тих, хто справді її потребує а не для тих, хто зловживає нею

Наша соціальна держава — це велика цінність: вона захищає, підтримує та забезпечує безпеку в складних життєвих ситуаціях. Хто потребує допомоги, має її отримати — але також має прагнути, наскільки це можливо, вийти з цієї ситуації самостійно. Солідарність не може бути рухом лише в один бік. Наша система соціального захисту може залишатися справедливою лише тоді, коли підтримка спрямовується саме до тих, хто дійсно її потребує. Той, хто отримує соціальні виплати, повинен у межах своїх можливостей активно прагнути до працевлаштування, підвищення кваліфікації або інтеграції. Не всі стартують із рівними умовами. Але цілком обґрунтовано очікувати, що люди намагатимуться знайти роботу, вивчити мову, здобути освіту чи брати участь у житті суспільства — у межах своїх можливостей. Адже той, хто постійно лише отримує й нічого не віддає, підриває довіру до всієї системи солідарності.

Ми висловлюємо повагу всім, хто, незважаючи на складні життєві обставини, не здається, а щиро прагне знайти роботу, здобути освіту, вивчити мову та інтегруватися.

Ми встановлюємо чіткі межі зловживанню системою та ставленню «мені все належить» без готовності до участі — незалежно від походження чи статусу.

Питання для роздумів:

- Чи були у вас ситуації, коли ви самі потребували допомоги?
- Коли допомога є справедливою — а коли ні?
- Чому зловживання шкодить суспільній згуртованості?
- Що означає особиста відповідальність у цьому контексті?

Приклади з практики:

- Приймати пропозиції роботи, якщо це можливо.
- Активно відвідувати мовні та інтеграційні курси.
- У складних ситуаціях користуватися допомогою, але при цьому прагнути до самостійності.
- Не займатися нелегальною працею й не зловживати соціальними виплатами.

08

Суперечки вирішуються за допомогою аргументів – а не насильства

У відкритому суспільстві завжди стикаються різні думки — і це нормально. Особливо у такій різноманітній землі, як Верхня Австрія, незгода — це не виняток, а частина повсякденного життя. Конфліктів уникнути неможливо — важливо те, як ми їх вирішуємо. Конструктивна суперечка — це не проблема, а частина розв'язання: вона виявляє відмінності, відкриває нові перспективи та зміцнює демократію. Але для цього потрібні правила: справедливість, повага і готовність до діалогу. Демократична дискусія ґрунтується на аргументах, а не на агресії. Хто кричить, ображає інших або намагається змусити мовчати — не розуміє суті. Ми не приймаємо ненависті, залякування чи насильства — ні фізичного, ні словесного, ні в інтернеті. Навіть образа національних або релігійних почуттів, поранена «честь» або уява про «чоловічу гідність» ніколи не виправдовують насильства чи самосуду. У нашій правовій державі тільки держава має право застосовувати силу — не окремі особи чи групи. Остаточне вирішення суперечок належить незалежним судам.

Ми висловлюємо повагу великій більшості людей, які вирішують конфлікти з повагою, допускають критику і шукають рішення — навіть у складних ситуаціях.

Ми встановлюємо чіткі межі щодо будь-якої форми насильства, погроз або зневаги до інакодумців — незалежно від того, чи це зумовлено політичними, релігійними або культурними мотивами.

Питання для роздумів:

- Чому суперечки іноді необхідні — і коли вони переростають у щось негативне чи насильницьке?
- Які наслідки має насильство для жертв і для тих, хто його чинить?
- Яку роль відіграють «честь», релігія або уявлення про чоловічу силу у виправданні насильства?
- Як ви можете вирішувати конфлікти справедливо й конструктивно?

Приклади з практики:

- Вирішувати розбіжності в школі через обговорення.
- Поводитися чесно й гідно на футбольному полі.
- Залагоджувати сімейні суперечки через розмову.
- Висловлювати думки в інтернеті — без образ.

09

Спільні простори вимагають взаємної поваги

Парки, дитячі майданчики, школи, житлові комплекси, медичні заклади, торгові центри чи громадський транспорт — це місця, якими ми користуємось разом. Вони належать усім — незалежно від походження, релігії чи способу життя. Але спільний простір працює лише тоді, коли взаємна повага є правилом, а не винятком. Громадські місця — це не зони, вільні від норм і правил. Хто ними користується, повинен поводитися так, щоб і інші могли почуватися комфортно. Це включає порядок, чистоту, належну поведінку, шанобливе ставлення до інших і врахування рівня шуму, мови та особистих меж. Якщо окремі особи чи групи поведуться занадто гучно, порушують правила або залякують інших — це не створює відчуття спільноти, а викликає страх, роздратування чи злість. Особливо в різноманітному суспільстві важливо, щоб кожен умів стримати себе там, де це потрібно — з поваги до інших. Бо свобода — це не «я роблю, що хочу», а «я усвідомлюю, що навколо є інші люди».

Ми визнаємо повагу, уважність і ввічливе ставлення — особливо в повсякденних ситуаціях, де багато людей стикаються одне з одним.

Ми встановлюємо чіткі межі щодо надмірного галасу, агресивної поведінки, демонстративної зверхності, навмисного засмічення та занедбаності громадських просторів.

Питання для роздумів:

- У яких ситуаціях вам доводилося стикатися з відсутністю поваги в спільному просторі?
- Чому дратує, коли хтось порушує правила?
- Яку відповідальність несе кожна людина у спільних місцях?
- Як ви можете проявляти повагу в повсякденному житті?

Приклади з практики:

- Викидати сміття в парку або на дитячому майданчику до урни.
- Дотримуватись тиші вночі у багатоквартирному будинку.
- У громадському транспорті зважати на літніх людей або пасажирів із дитячими візками.
- Не поводитися агресивно чи зверхньо в групі людей.

10

Цінувати різноманіття – але чітко визначати межі при негативних проявах

Верхня Австрія стала більш різноманітною. У повсякденному житті зустрічаються люди різного походження, віросповідань і способу життя — у сусідстві, на роботі, у школі. Багато базових цінностей — таких як чесність, готовність допомогти чи гостинність — є спільними в усьому світі й об'єднують людей незалежно від їхнього походження. Водночас зрозуміло одне: культурне розмаїття не працює саме по собі. Воно може збагачувати, але також може викликати непорозуміння, перевантаження чи напругу. Не кожне привезене уявлення, звичка чи норма відповідає тому, що формує наше спільне життя в демократичному й правовому суспільстві — наприклад, приниження жінок, патріархальна домінантність, релігійна замкненість або нетерпимість до інакодумців. Про ці темні сторони слід говорити відкрито — рішуче та без узагальнень, але й без применшення. Адже різноманіття — це не карт-бланш. Для того щоб наше співжиття функціонувало, потрібна спільна основа: повага до наших цінностей, визнання гідності людини, підтримка принципів правової держави й готовність дотримуватися рівноправ'я та свободи. Той, хто вимагає толерантності до себе, має виявляти її й до інших — навіть до тих, хто інакше живе, вірить або думає. А той, хто постійно відмежовується, ізолюється чи створює паралельні структури, ставить під загрозу єдність суспільства.

Ми визнаємо культурне розмаїття, яке реалізується з відкритістю, повагою та в гармонії з основоположними принципами нашого демократичного й правового ладу.

Ми встановлюємо чіткі межі для будь-яких форм релігійно або культурно обґрунтованої нетерпимості, соціальної ізоляції та відмови від спільних правил.

Питання для роздумів:

- Що саме у культурному розмаїтті здається вам збагаченням?
- У яких випадках різноманіття стає проблемним?
- Чому толерантність — це не вседозволеність?
- Як ми можемо жити в різноманітті, не порушуючи базових цінностей?

Приклади з практики:

- Святкувати свята разом.
- Відкривати для себе нові кулінарні традиції та музику.
- Бути відкритими до нового, але чітко висловлювати позицію, коли межі переходять.
- Поважати людей інших віросповідань і способу життя.

11

Зберігати Батьківщину та творити її разом

Батьківщина — це більше, ніж географічне місце або питання походження. Це не власність і не статична традиція, а жива історія — сформована поколіннями, через досвід, стосунки, відчуття приналежності та відповідальності. Батьківщина — це не щось завершене. Вона змінюється — під впливом освіти, мобільності, технологій, демографічних змін і також через міграцію. Той, хто живе тут і бере відповідальність за своє оточення — як батько чи мати, як сусід, на роботі, у громадських організаціях чи місцевій спільноті — робить внесок у збереження й розвиток Батьківщини. Бо Батьківщина — це місце, де дбають про знайоме й близьке, але не закриваються перед новим. Участь у суспільному житті не виникає сама по собі — для неї потрібна особиста готовність. Людей, які приїхали, запрошують активно долучатися до нашого суспільства — шляхом ознайомлення з усталеними цінностями, традиціями та звичаями нашої землі й участі у спільному житті. При цьому зрозуміло: той, хто хоче стати частиною спільноти, має бути готовим взяти на себе відповідальність, адаптуватися й активно брати участь — без потреби зрікатися власної культурної ідентичності. Але той, хто цього свідомо уникає, позбавляє себе шансу стати частиною «спільного ми». Батьківщина — це не вулиця з одностороннім рухом. Вона ґрунтується на взаємній повазі: на відкритості місцевих жителів до залучення нових людей — і на готовності тих, хто приїхав, взяти відповідальність за себе й за суспільство. Батьківщина виникає там, де люди відчувають приналежність і беруть відповідальність.

Ми визнаємо внесок усіх, хто через участь у житті громади чи волонтерську діяльність бере на себе відповідальність і зміцнює нашу спільноту.

Ми встановлюємо чіткі межі для тих, хто використовує поняття Батьківщини для виключення інших або ставиться зневажливо чи байдуже до набутих цінностей.

Питання для роздумів:

- Що для вас означає Батьківщина?
- Чи може людина мати одну або кілька Батьківщин?
- Яку роль відіграють мова, традиції та участь у суспільному житті для відчуття Батьківщини?
- Як люди, які приїхали, можуть активно долучатися до творення спільної Батьківщини?

Приклади з практики:

- Бути соціально активним, долучатися до роботи в громадських організаціях.
- Брати участь у місцевих святах і сусідських ініціативах.
- Виконувати волонтерську роботу.
- Ділитися власними традиціями, але водночас із повагою ставитися до існуючих.

12

Релігія дає підтримку й орієнтири – але жодна релігія не стоїть над законом

Релігія може відігравати важливу роль у особистому розвитку й у формуванні суспільства — але лише тоді, коли ґрунтується на добровільному переконанні. В Австрії свобода віросповідання — це одна з найвищих цінностей: кожен має право вірити — або не вірити. Але ця свобода має межі там, де релігійні приписи, сімейні очікування або тиск із боку спільноти обмежують права й свободи особи або ставлять під сумнів державний лад. Жодна релігія, жоден світогляд, жодна родина чи громада не стоять вище за закон чи за окрему людину. Основоположні права кожного мають перевагу над інтересами релігійних або культурних груп. Ніхто не повинен бути змушений дотримуватися релігійних приписів або носити певний релігійний одяг. Особливо жінки та молодь повинні мати можливість вільно ухвалювати власні рішення — без контролю, страху бути відкинутими або під загрозою насильства. Релігійні переконання не можуть порушувати право на освіту або фізичну й психічну недоторканність. Спільне навчання в державних школах є обов'язковим для всіх — незалежно від релігійної приналежності. Хто через релігійні переконання не дозволяє дівчатам брати участь у шкільних екскурсіях або уроках плавання, або ж віддає їх до ізольованих навчальних закладів, той перешкоджає інтеграції та рівноправ'ю. Також релігійні табу — наприклад, щодо сексуальної самостійності, ролі статей чи контактів із людьми інших поглядів або віри — є неприйнятними. Релігійний вплив не повинен перетворюватися на контроль, примус чи моральний тиск.

Ми висловлюємо повагу всім, хто живе свою віру мирно, з повагою і відповідно до демократичних цінностей.

Ми встановлюємо чіткі межі релігійному домінуванню, будь-якій формі пригнічення та спробам замінити державне право релігійними нормами.

Питання для роздумів:

- Що для вас означає свобода віросповідання?
- Де виникає напруга між релігією та законом, а де ні?
- Як релігійні правила можуть обмежувати інших?
- Як можна жити згідно зі своєю вірою — не нав'язуючи її іншим?

Приклади з практики:

- Ніхто не має бути змушений носити релігійний одяг.
- Дівчата беруть участь в уроках плавання, навіть якщо релігійні норми цього не дозволяють.
- Можна святкувати релігійні свята — але загальні шкільні правила залишаються чинними.
- Не допускається використання релігійних судів замість державної юстиції.

13

Наша культура заслуговує на повагу – той, хто живе тут, має її шанувати

Наш спосіб життя у Верхній Австрії формувалася поколіннями. Він ґрунтується на християнсько-західних цінностях, ідеях Просвітництва, освіти, особистої відповідальності та спільного блага. Багато речей, які нам здаються звичними в повсякденному житті — мова, свята, норми поведінки, родинні й суспільні традиції — надають опору, формують ідентичність і створюють почуття спільності. Той, хто приїжджає до нас, може привносити свої власні погляди — але з повагою до того, що тут сформувалося і робить наше життя гідним. Ніхто не зобов'язаний переймати все. Але очікується, що люди, які прибули, будуть готові долучитися до нашого суспільства — з повагою до країни, мови, способу життя й культурних основ. Це означає: бути готовим до адаптації, не зрікаючись власної ідентичності, коріння чи звичаїв. Той, хто ізолюється, відкидає місцеве або знецінює його, сам себе виключає зі спільного життя. Зберігати й розвивати — не суперечить одне одному. Зміни — це частина життя, але вони потребують напрямку й міри. Не все нове — це прогрес, і не все старе має залишатися. Важливо те, що сприяє доброму співжиттю. Для цього потрібні виваженість, внутрішня позиція — і бажання зміцнювати те, що нас об'єднує.

Ми цінуємо людей, які поважають наші культурні цінності, долучаються до спільного життя і відкриті до змін у розумних межах.

Ми встановлюємо чіткі межі щодо зневаги, приниження чи байдужості до тих культурних засад, на яких тримається наше суспільство.

Питання для роздумів:

- Які австрійські та інші звичаї ви знаєте?
- Чому важливо поважати культуру країни, в якій живеш?
- Як проявляти взаємну повагу у повсякденному житті?
- Як можна адаптуватися, не втрачаючи власну ідентичність?

Приклади з практики:

- Поважати австрійські свята (наприклад, Різдво, встановлення Майського дерева).
- За бажання — брати участь, але не з примусу.
- Святкувати власні свята у злагоді з сусідами — запрошуючи одне одного.
- Не знецінювати ні австрійські, ні інші традиції та способи життя.

Супровід проекту та підготовка тексту

Дипл. соціолог Кенан Гюнгер [think.difference]

Експертиза з питань змін у суспільстві, пов'язаних із міграцією

Quartier 21/MQ, Museumsplatz 1/4/3, A-1070 Відень

Вихідні дані

Власник медіа та видавець: Уряд землі Верхня Австрія,

Дирекція соціальних справ і охорони здоров'я, Відділ соціального захисту, Bahnhofplatz 1, 4021 Лінц

Оформлення та графіка: upart Werbung und Kommunikation GmbH

Публікація доступна для завантаження за адресою: www.land-oberoesterreich.gv.at/publikationen

Інформація про захист даних доступна за адресою: www.land-oberoesterreich.gv.at/datenschutz

